Zadorozhna O., Isayeva O. Structural and functional components of the humanistic worldview of a doctor during wartime

The article highlights the structural and functional components of a doctor's humanistic worldview during wartime. The humanistic worldview of a doctor during wartime becomes the foundation for preserving professionalism and humanity in challenging conditions. Under such circumstances, a humanistic approach requires the integration of both structural and functional components.

The purpose of the research is to analyze the structural and functional components of a doctor's humanistic worldview during war, as well as to characterize their role in ensuring effective medical care.

A doctor's humanistic worldview is an essential component for providing effective and ethical medical assistance. The humanistic approach of a medical professional includes several structural and functional components that help maintain professionalism, moral resilience, and empathy.

The humanistic worldview of a doctor is based on structural components such as ethical principles, professional ethics, moral and social responsibility, as well as psychological resilience. The structural components of a doctor's humanistic worldview encompass fundamental beliefs and principles that shape the understanding of the value of life. These are attitudes that orient the doctor toward preserving life and health, even under challenging circumstances.

At the same time, the functional components of the humanistic worldview include empathy, communication skills, the ability to make quick decisions, adaptability, and psychological support for patients and colleagues, all of which ensure the practical implementation of humanistic values. Functional components influence specific actions and behavioral manifestations of humanistic principles in the doctor's work during wartime.

The research findings suggest that the humanistic worldview of doctors is crucial not only for ensuring quality medical care but also for supporting the moral resilience of society during armed conflicts.

Key words: *structural component, functional component, humanistic worldview, empathy, ethical principles, professional ethics, adaptability, physician.*

УДК 378.1(477)
DOI https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2024.101.03

Заслужена А. А., Хайдарі Н. І.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ВІРТУАЛЬНОЇ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Статтю присвячено дослідженню особливостей впровадження та розвитку віртуальної інтернаціоналізації в системі вищої освіти. Метою статті є розробка рекомендацій щодо впровадження та розвитку віртуальної інтернаціоналізації в системі вищої освіти України. Доведено, що віртуальна інтернаціоналізація вищої освіти – це підтримуваний інформаційно-комунікаційними технологіями, координований процес впровадження міжнародного, міжкультурного чи глобального виміру в цілі, функції та процес надання вищої освіти з метою підвищення якості освіти та науки, здійснення суттєвого внеску в розвиток суспільства й подолання глобальних викликів. Встановлено такі шляхи покращення якості вищої освіти України за допомогою віртуальної інтернаціоналізації: інтеграція найкращих міжнародних практик і методик; отримання доступу до міжнародних бібліотек, курсів і навчальних матеріалів; отримання можливості навчатися віртуально в міжнародному середовищі; залучення іноземних студентів, що робить можливим культурний обмін і збільшення доходів університетів; міжнародна співпраця й участь у глобальних освітніх проєктах; використання сучасних технологій; адаптація до нових ринкових умов; впровадження штучного інтелекту. Виокремлено такі стратегічні кроки для посилення віртуальної інтернаціоналізації в закладах вищої освіти: аналіз потреб та цілей, вивчення міжнародного досвіду, оцінка технічного обладнання та програмного забезпечення, співпраця з міжнародними партнерами, підготовка викладачів та студентів, моніторинг та оцінка результатів, фінансування та використання ресурсів, пропаганда та популяризація. Розроблено рекомендації щодо впровадження та розвитку віртуальної інтернаціоналізації в системі вищої освіти України. Визначено, що рекомендації для закладів вищої освіти України щодо впровадження та розвитку віртуальної інтернаціоналізації в системі вищої освіти України є надзвичайно важливими в умовах сучасного глобалізованого світу. Визначено, що віртуальна інтернаціоналізація дозволяє розширювати міжнародну співпрацю, що є особливо актуальним в умовах обмежень подорожей і розвитку цифрових технологій.

Ключові слова: *віртуальна інтернаціоналізація, заклади вищої освіти, сталий розвиток, доступність, міжкультурне розуміння, рекомендації, діджиталзація, міжнародні зв’язки.*

У рамках глобального партнерства порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року пропонує спільний план миру та процвітання для людей та планети [8], що є надзвичайно актуальним для України сьогодні. Вища освіта України, долаючи виклики в умовах воєнних дій на своїй території, намагається

забезпечувати якісну освітню й наукову діяльність, роблячи внесок у розвиток суспільства та подоланню глобальних викликів.

Заклади вищої освіти по всьому світу узгоджують свою діяльність з цілями сталого розвитку ООН [9]. Глобальна пандемія Covid-19 продемонструвала, що інтернаціоналізація повинна включати віртуальні елементи включаючи діджиталізацію для підтримки міжнародних відносин і збереження міжнародного досвіду в часи, коли фізична мобільність і навчання в аудиторіях неможливі [2]. Хоча під час пандемії ЗВО України [5] і закордонні університети [3] переосмислили свою діяльність, оскільки технологічний прогрес у віртуальній та доповненій реальності швидко змінює інструменти, практики й продукти штучного інтелекту, що активно з'являються у вищій освіті.

Віртуальна інтернаціоналізація передбачає: зміну форми навчальної концепції, залучення іноземних студентів до внутрішніх онлайн або дистанційних програм, мобільність програм, комплексні підходи до інтернаціоналізації за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Саме тому університетам доведеться урізноманітнити та розширити практику інтернаціоналізації, впроваджуючи ІКТ стратегічно, у тематичній та довгостроковій перспективі шляхом виходу на нові ринки, пропозиції нових продуктів чи послуг або впровадження нових технологій.

Українськими дослідниками визначається поняття «віртуальна інтернаціоналізація вищої освіти», концептуалізовано зазначене поняття із застосуванням моделі всебічної інтернаціоналізації Американської Ради з питань освіти [10]; досліджено застосування «концепції VI» (мобільність людей, програм, постачальників, проєктів/послуг та політики; навчальні плани, позакласні заходи, дослідження тощо) для інтернаціоналізації вищої освіти, а також онлайн і дистанційного навчання [2], виявлено організаційні моделі ЗВО для управління процесом віртуальної інтернаціоналізації та визначено її засади [11]; встановлено та описано інструменти й технології віртуальної інтернаціоналізації у ЗВО [15]; описано реалізацію міжнародної студентської мобільності українським ЗВО на прикладі Національного авіаційного університету [12]; проаналізовано функціонування системи вищої освіти України відповідно до Болонської декларації в рамках Болонського процесу [14]; проаналізовано європейський досвід інтернаціоналізації вищої освіти й запропоновано реалізацію освітніх програм з використанням інформаційних технологій, зокрема – web 2.0. [13]. Проте незважаючи на низку здійснених наукових досліджень в системі наукових досліджень ще не було розроблено рекомендацій щодо сприяння віртуальної інтернаціоналізації в ЗВО України.

Метою статті є розробка рекомендацій щодо впровадження та розвитку віртуальної інтернаціоналізації в системі вищої освіти України.

Віртуальна інтернаціоналізація вищої освіти визначається нами як підтримуваний інформаційно-комунікаційними технологіями, координований процес впровадження міжнародного, міжкультурного чи глобального виміру в цілі, функції та процес надання вищої освіти з метою підвищення якості освіти та науки, здійснення суттєвого внеску в розвиток суспільства й подолання глобальних викликів [10, с. 23].

Цей процес підтримується інформаційно-комунікаційними технологіями, які стрімко розвиваються; штучним інтелектом, що здатний до самонавчання та все більш застосовується у викладанні, навчанні та покращенні адміністративних процесів [11, с. 12].

На сучасному етапі університети переосмислюють процес надання освітніх послуг і все частіше переносять конференції, наукові й виховні заходи, ярмарки та консультації для студентів в онлайн формат, наприклад пропонують віртуальні екскурсії по кампусу для майбутніх студентів, оскільки кожен може відвідати захід незалежно від того, в якому куточку земної кулі він перебуває. На приклад кількість освітніх установ, що перейшли до часткового або 100% цифрового просування щороку зростає. Цей підхід пропонує численні суттєві переваги, включаючи можливість швидкого оновлення або адаптації маркетингового забезпечення до потреб місцевого ринку та потенціал для значного зниження витрат.

Міжнародна вища освіта охоплює різні можливості, як-от: освіта за кордоном/обмін, здобуття міжнародних спільних/подвійних ступенів та міжнаціональне надання подвійних дипломів і міжнаціональна підтримка [3].

Рушійними силами цифрової інтернаціоналізації є стійкість, доступність та міжкультурне взаєморозуміння. Проте особисті та структурні фактори, такі як-от: вартість програми, особисті зобов'язання та рівень підтримки, безумовно, відіграють роль у рішеннях студентів про те, чи брати участь у міжнародних освітніх програмах. До того ж є низка проблем, котрі можуть спонукати студента.

Н. Аламі пропонує необхідність системного підходу до впровадження віртуального обміну між геополітичними секторами. Це включає розробку політики заохочення та стимулювання викладачів до участі й розробки ініціатив віртуального обміну, а також заохочення встановлення партнерства віртуального обміну безпосередньо з факультетами та кафедрами, а не з адміністративними одиницями у закладах вищої освіти, а також виділення фінансування на навчання у сфері віртуального обміну, дизайн проєктів та доступність, а також підвищення обізнаності про переваги віртуального обміну поза гуманітарними науками. Використання призми, орієнтованої на справедливість, для обґрунтування такого підходу допоможе максимізувати переваги цифрового програмування для всіх зацікавлених сторін, включаючи тих, хто знаходиться в найбільш невигідному становищі [1].

Дослідження Н. Аламі показало, що ці виклики призвели до виключення та маргіналізації закладів з недостатніми фінансовими та технологічними ресурсами, викладачів, які не пов'язані з віртуальними мережами обміну та, яким може не вистачати автономії для розробки або модифікації своєї навчальної програми, а також студентів із малозабезпечених сімей, які не мають доступу до необхідних технологій, або студентів, які не відвідують заняття з компонентом віртуального обміну [1, с. 71].

Рада з міжнародних освітніх обмінів, наприклад, працювала над усуненням істотних бар'єрів для доступу до навчання за кордоном, пропонуючи в останні роки більше короткострокових програм навчання за кордоном, які можуть бути більш доступними, підбираючи студентам гранти, стипендії, фінансову допомогу та навіть покриваючи вартість авіаквитків для студентів, які мають право на грант Пелла [6]. Шляхом усунення фінансових бар'єрів, багато закладів вищої освіти започаткували ініціативи та розробили політику, спрямовану на залучення ресурсів для збільшення кількості учасників програм навчання за кордоном [6]. Хоча ці зусилля, безумовно, мають потенціал для розподілу ресурсів таким чином, щоб зробити доступ до навчання за кордоном доступнішим. Тобто програми навчання за кордоном можуть забезпечити одночасний освітній процес лише певній кількості студентів, а заклади вищої освіти можуть виділяти на такі програми обмежену кількість фінансових ресурсів [4; 7].

Заходи віртуальної інтернаціоналізації мають потенціал для того, щоб зробити глобальні освітні можливості більш доступними. Без ретельного планування віртуальний обмін та інші заходи віртуальної інтернаціоналізації не зможуть бути проведені на високому рівні. При плануванні та впровадженні заходів віртуальної інтернаціоналізації міжнародні освітяни повинні застосовувати підхід, орієнтований на справедливість, пам'ятаючи про потенційні бар'єри для участі.

За своєю природою цифрові можливості створюють більшу масштабованість, ніж програми, що передбачають мобільність студентів, оскільки більша кількість студентів може одночасно брати участь у багатьох програмах. За умови, що вищезазначені бар'єри можуть бути пом'якшені, такі програми, як віртуальний обмін, дають можливість перерозподілити ресурси більш рівномірно, ніж деякі традиційні підходи до інтернаціоналізації. При розробці, впровадженні та масштабуванні цих програм важливо приділяти першочергову увагу створенню ресурсів, навчанню та підтримці виконавців та фасилітаторів віртуальних програм для інтернаціоналізації.

Цифрові підходи до інтернаціоналізації мають кілька переваг, як-от: віртуальний обмін, віртуальні глобальні стажування та використання цифрових технологій в інтернаціоналізованому класі. З огляду на різноманітність способів, за допомогою яких цифрове програмування може застосовуватися як підготовча або подальша діяльність до фізичної мобільності, як взаємопов'язаний компонент фізичної мобільності, як самостійна навчальна діяльність або як вбудований компонент курсу, ці пропозиції мають хороші можливості для того, щоб сприяти зусиллям закладів вищої освіти щодо інтернаціоналізації, доповнюючи чинні програми, що передбачають мобільність студентів, або сприяючи інтернаціоналізації навчальної програми. Крім того, віртуальне середовище забезпечує масштабованість у програмуванні, що просто неможливо в програмах, що вимагають фізичної мобільності.

Virtual Internationalization to Support Comprehensive Internationalization in Higher Education” by E. Bruhn-Zass, 2021, Journal of Studies in International Education. (Reprinted withpermission) E. Bruhn-Zass

Вважаємо, що віртуальна інтернаціоналізація системи вищої освіти України є засобом інтеграції українських ЗВО до міжнародної освітньої спільноти, оскільки має потенціал покращити якість вищої освіти через:

– інтеграцію найкращих міжнародних практик і методик;

– отримання доступу до міжнародних бібліотек, курсів і навчальних матеріалів;

– отримання можливості навчатися віртуально в міжнародному середовищі, що також сприяє розвитку глобальної свідомості, міжкультурної компетенції, навичок комунікації та співпраці;

– залучення іноземних студентів, що робить можливим культурний обмін і збільшення доходів університетів;

– міжнародну співпрацю й участь у глобальних освітніх проєктах, що також сприяє підвищенню рейтингу українських університетів у світових рейтингах та розширюють мережу партнерств;

– використання сучасних технологій (онлайн-курсів, відеоконференції), що забезпечує адаптацію до викликів (сприяння мобільності в умовах обмеження пересування) і конкурентоспроможності;

– адаптація до нових ринкових умов;

– впровадження штучного інтелекту ШІ.

У сучасному глобалізованому світі віртуальна інтернаціоналізація стала важливою частиною стратегічного розвитку закладів вищої освіти. Вона відкриває можливості для розширення міжнародної співпраці, доступу до нових освітніх ресурсів та створення міжкультурного освітнього середовища без необхідності фізичної мобільності. Здійснивши аналіз наукових джерел варто виокремити такі стратегічні кроки для посилення віртуальної інтернаціоналізації в ЗВО:

1. Аналіз потреб та цілей передбачає оцінку стратегічних цілей ЗВО щодо міжнародної діяльності, а також визначення потреб студентів та викладачів у міжнародній освіті.

2. Вивчення міжнародного досвіду передбачає аналіз практик віртуальної інтернаціоналізації в інших країнах, а також вивчення успішних кейсів та моделей співпраці з закордонними університетами.

3. Оцінка технічного обладнання та програмного забезпечення передбачає оцінку наявних ІТ-ресурсів та платформ для онлайн-навчання, а також впровадження сучасних технологій для забезпечення інтерактивності та доступності усіх ресурсів.

4. Співпраця з міжнародними партнерами передбачає розвиток стратегічних партнерств з закордонними закладами освіти, а також створення спільних програм, курсів та дослідницьких ініціатив.

5. Підготовка викладачів та студентів передбачає проведення тренінгів для викладачів щодо особливостей застосування сучасних онлайн-методів навчання, ресурсів та програмного забезпечення, а також підтримка студентів у розвитку міжкультурних компетенцій.

6. Моніторинг та оцінка результатів передбачає встановлення системи оцінки ефективності віртуальної інтернаціоналізації, а також збір зворотного зв'язку від учасників програм для покращення якості виконання процесів.

7. Фінансування та використання ресурсів передбачає пошук можливостей фінансування міжнародних проєктів, а також використання грантів і програм обміну для підтримки віртуальних ініціатив.

8. Пропаганда та популяризація передбачає інформування студентів про можливості міжнародної освіти та використання соціальних медіа та інших платформ для просування програм.

Успішне впровадження віртуальної інтернаціоналізації в українських закладах вищої освіти потребує комплексного підходу, що охоплює аналіз потреб, адаптацію кращих міжнародних практик, технічне забезпечення, розвиток партнерських відносин та підготовку учасників до міжнародної співпраці. Реалізація цих кроків дозволить підвищити конкурентоспроможність української освіти на світовому рівні, створить нові можливості для студентів та викладачів, а також сприятиме розвитку міжкультурної комунікації й знань.

Проаналізувавши наукові праці з теми вбачаємо актуальними такі рекомендації щодо імплементації віртуальної інтернаціоналізації в освітній процес закладів вищої освіти:

1. Розширити кількість загальнодоступних онлайн-програм та курсів англійською мовою, що зробить їх привабливішими для іноземних студентів і дозволить залучити здобувачів з різних країн.

2. Розвивати партнерства із закордонними університетами, зокрема створювати спільні програми, онлайн-курси в співпраці з закордонними закладами вищої освіти, що дозволить студентам здобувати міжнародний досвід, не покидаючи країну. Така співпраця також сприятиме обміну викладачами та спільним науковим дослідженням.

3. Створити платформи для онлайн-обміну та навчання, зокрема впровадити віртуальні навчальні платформи із доступом до спільних проєктів та семінарів для студентів і викладачів сприятиме міжкультурній комунікації та поглибленню знань у різних сферах.

4. Розвивати міжкультурну компетентність шляхом організації тренінгів для студентів та викладачів з метою покращення взаємодії з іноземними студентами та партнерами.

5. Залучати іноземних викладачів та експертів до організації та проведення онлайн-курсів, що сприятиме підвищенню кваліфікації українських студентів та викладачів.

6. Інвестувати ресурси у цифрову інфраструктуру, що забезпечить успішну реалізацію віртуальної інтернаціоналізації закладів вищої освіти, зокрема необхідно забезпечити наявність високоякісного Інтернет-з'єднання, сучасного програмного та технічного забезпечення.

7. Заохочувати студентів до участі в міжнародних конкурсах та участі у міжнародних конференціях.

8. Підвищувати рівень володіння іноземною мовою студентів та викладачів, оскільки інвестування у мовну підготовку сприятиме активній участі учасників освітнього процесу у міжнародних програмах і комунікації з закордонними партнерами.

Відтак врахування вищезазначених рекомендацій допоможе закладам вищої освіти Україні ефективно інтегрувати віртуальну інтернаціоналізацію у власні стратегії розвитку. Своєю чергою, віртуальна інтернаціоналізація може значно підвищити ефективність і конкурентоспроможність системи вищої освіти України, розширити можливості для студентів і викладачів, а також сприяти інтеграції в міжнародний освітній простір.

Висновки. Отже, віртуальна інтернаціоналізація системи вищої освіти України є важливим кроком для інтеграції українських закладів вищої освіти до міжнародної освітньої спільноти. Рекомендації для закладів вищої освіти України щодо впровадження та розвитку віртуальної інтернаціоналізації в системі вищої освіти України є надзвичайно важливими в умовах сучасного глобалізованого світу. Віртуальна інтернаціоналізація дозволяє розширювати міжнародну співпрацю, не обмежуючись фізичними кордонами, що є особливо актуальним в умовах обмежень подорожей і розвитку цифрових технологій. Завдяки таким рекомендаціям українські ЗВО можуть активно інтегруватися у світову освітню спільноту, залучати іноземних студентів та викладачів, брати участь у спільних дослідницьких проєктах та обмінюватися досвідом. Це також сприяє підвищенню якості освітнього процесу через доступ до глобальних знань, інновацій і сучасних методів навчання, що допомагає створити конкурентоспроможних фахівців на міжнародному ринку праці.

Використана література:

1. Alami N. H., Albuquerque J., Ashton L. S., Ewoodzie K., Hauck M., Karam J., Klimanova L., Nasr R., Satar M. Marginalization and underrepresentation in virtual exchange : Reasons and remedies. *Journal of International Students*. 2022. № 12. P. 57–76.
2. Bruhn-Zass E. Virtual Internationalization as a Concept for Campus-Based and Online and Distance Higher Education. URL: https://www.researchgate.net/publication/364899788_Virtual_Internationalization_as_a_Concept_for_CampusBased_and_Online_and_Distance_Higher_Education
3. Chan R. Y. Exploring international joint and dual degree programs and transnational higher education : Ideas and possibilities during COVID-19. *Education policies in the 21 century.* 2022. P. 239-267. URL: https: //doi.org/10.1007/978-981-19-1604-5_10
4. Ficarra J. M. Curating Cartographies of Knowledge : Reading Institutional Study Abroad Portfolio as Text. *Frontiers : The Interdisciplinary Journal of Study Abroad*. 2017. Vol. 29 (1). P. 1-14. https://doi.org/10.36366/frontiers.v29i1.382
5. Grynyuk S., Kovtun O., Sultanova L., Zheludenko M., Zasluzhena A., Zaytseva I. Distance Learning During the COVID-19 Pandemic : The Experience of Ukraine's Higher Education System. *The Electronic Journal of e-Learning (EJEL).* 2022. Vol. 20 № 3. P. 242–256.
6. The Student Aid Improvement Act of 2019. URL: https://www.help.senate.gov/imo/media/doc/The%20Student%20Aid%20Improvement%20Act%20of%202019%20One%20Pager.pdf
7. Zemach-Bersin T. Selling the World : Study Abroad Marketing and the Privatization of Global Citizenship. *The handbook of practice and research in study abroad higher education and the quest for global citizenship*. New York : Routledge, 2009. P. 303-320.
8. United Nations. Department of Economic and Social Affairs. Sustainable Development. URL: https://sdgs.un.org/goals#:~:text=The%202030%20Agenda%20for%EE%80%80 .
9. Filho W. L., Skanavis C., Finisterra do Paço A. M., Rogers J., Kuznetsova O., Castro P. Handbook of theory and practice of sustainable development in higher education. Cham : Springer, 2016. 441 p.
10. Заслужена А. А., Сабітова А. П., Донченко В. М. Віртуальна інтернаціоналізація як особлива форма всебічної інтернаціоналізації. *Інноваційна педагогіка.* 2022. Вип. 52. С. 21–25.
11. Заслужена А. А., Сабітова А. П., Донченко В. М. Організаційно-управлінські основи процесу віртуальної інтернаціоналізації. *Інноваційна педагогіка.* 2023. Вип. 60. С. 11–15.
12. Кульчицький В. І., Іванова Ж. Є. Студентська мобільність в межах Болонського процесу в українських закладах вищої освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2024. Вип. 68. Т. 1. С. 34–37.
13. Огляд європейського досвіду інтернаціоналізації вищої освіти. URL: http://eicl.kharkiv.edu/upload/review_of_european_experience_of_internationalization.pdf
14. Хайдарі Н. І., Заслужена А. А., Юхновець Н. П. Європейські стандарти вищої освіти в Україні: Болонський вимір. *Інноваційна педагогіка*. 2024. Вип. 68. Т. 2. С. 20–23.
15. Хайдарі Н. І., Давиденко А. О., Мірошник С. О. Інструменти та технології віртуальної інтернаціоналізації в освітньому процесі. *Інноваційна педагогіка*. 2024. Вип. 68. Т. 2. С. 16–19.

References:

1. Alami N. H., Albuquerque J., Ashton L. S., Ewoodzie K., Hauck M., Karam J., Klimanova L., Nasr R., Satar M. (2022). Marginalization and underrepresentation in virtual exchange : Reasons and remedies. *Journal of International Students*. № 12. P. 57–76
2. Bruhn-Zass E. Virtual Internationalization as a Concept for Campus-Based and Online and Distance Higher Education. URL: https://www.researchgate.net/publication/364899788_Virtual_Internationalization_as_a_Concept_for_CampusBased_and_Online_and_Distance_Higher_Education
3. Chan R. Y. (2022). Exploring international joint and dual degree programs and transnational higher education : Ideas and possibilities during COVID-19. *Education policies in the 21 century*. P. 239–267. URL: https://doi.org/10.1007/978-981-19-1604-5_10
4. Ficarra J. M. (2017). Curating Cartographies of Knowledge : Reading Institutional Study Abroad Portfolio as Text. Frontiers : The Interdisciplinary *Journal of Study Abroad*. Vol. 29 (1). P. 1–14. https://doi.org/10.36366/frontiers.v29i1.382
5. Grynyuk S., Kovtun O., Sultanova L., Zheludenko M., Zasluzhena A., Zaytseva I. (2022). Distance Learning During the COVID-19 Pandemic : The Experience of Ukraine’s Higher Education System. *The Electronic Journal of e-Learning (EJEL)*. Vol. 20. № 3. P. 242–256.
6. The Student Aid Improvement Act of 2019. URL: https://www.help.senate.gov/imo/media/doc/The%20Student%20Aid%20Improvement%20Act%20of%202019%20One%20Pager.pdf
7. Zemach-Bersin T. (2009). Selling the World: Study Abroad Marketing and the Privatization of Global Citizenship. The handbook of practice and research in study abroad higher education and the quest for global citizenship. *New York: Routledge*. P. 303–320
8. United Nations. Department of Economic and Social Affairs. Sustainable Development. URL: https://sdgs.un.org/goals#:~:text=The%202030%20Agenda%20for%EE%80%80
9. Filho W. L., Skanavis C., Finisterra do Paço A. M., Rogers J., Kuznetsova O., Castro P. (2016). Handbook of theory and practice of sustainable development in higher education. Cham : Springer. 441 p.
10. Zasluzhena A. A., Sabitova A. P., Donchenko V. M. (2022). Virtualna internatsionalizatsiia yak osoblyva forma vsebichnoi internatsionalizatsii [Virtual Internationalization as a Special Form of Comprehensive Internationalization]. *Innovatsiina pedahohika*. Vyp. 52. S. 21–25 [in Ukrainian].
11. Zasluzhena A. A., Sabitova A. P., Donchenko V. M. (2023). Orhanizatsiino-upravlinski osnovy protsesu virtualnoi internatsionalizatsii [Organizational and Management Foundations of the Virtual Internationalization Process]. *Innovatsiina pedahohika*. Vyp. 60. S. 11–15 [in Ukrainian].
12. Kulchytskyi V. I., Ivanova Zh. Ye. (2024). Studentska mobilnist v mezhakh Bolonskoho protsesu v ukrainskykh zakladakh vyshchoi osvity [Student Mobility within the Bologna Process in Ukrainian Higher Education Institutions]. *Innovatsiina pedahohika*. Vyp. 68. T. 1. C. 34–37 [in Ukrainian].
13. Ohliad yevropeiskoho dosvidu internatsionalizatsii vyshchoi osvity [Review of European Experience in the Internationalization of Higher Education]. URL: http://eicl.kharkiv.edu/upload/review_of_european_experience_of_internationalization.pdf [in Ukrainian].
14. Khaidari N. I., Zasluzhena A. A., Yukhnovets N. P. (2024). Yevropeiski standarty vyshchoi osvity v Ukraini : Bolonskyi vymir [European Standards of Higher Education in Ukraine : The Bologna Dimension]. *Innovatsiina pedahohika*. Vyp. 68. T. 2. C. 20–23 [in Ukrainian].

15. Khaidari N. I., Davydenko A. O., Miroshnyk S. O. (2024). Instrumenty ta tekhnolohii virtualnoi internatsionalizatsii v osvitnomu protsesi [Tools and Technologies of Virtual Internationalization in the Educational Process]. *Innovatsiina pedahohika*. Vyp. 68. T. 2. C. 16–19 [in Ukrainian].

Zasluzhena A., Khaidari N. Recommendations for the implementation and development of virtual internationalization in the higher education system of Ukraine

The article is devoted to the study of the particularities of the implementation and development of virtual internationalization in the system of higher education. The purpose of the article is to develop recommendations for the implementation and development of virtual internationalization in the higher education system of Ukraine. It has been proven that the virtual internationalization of higher education is supported by information and communication technologies, a coordinated process of introducing an international, intercultural, or global dimension into the goals, functions, and process of providing higher education to improve the quality of education and science, the implementation of significant external development of society, and overcoming global challenges. The following ways of improving the quality of higher education in Ukraine with the help of virtual internationalization have been established: integration of the best international practices and methods; obtaining access to international libraries, courses, and educational materials; being able to study virtually in an international environment; attraction of foreign students, which makes possible cultural exchange and increase of income of universities; international cooperation and participation in global educational projects; use of modern technologies; adaptation to new market conditions; introduction of artificial intelligence. The following strategic steps for strengthening virtual internationalization in higher education institutions are highlighted: analysis of needs and goals, the study of international experience, evaluation of technical equipment and software, cooperation with international partners, training of teachers and students, monitoring and evaluation of results, financing and use of resources, and promotion. Recommendations for the implementation and development of virtual internationalization in the higher education system of Ukraine have been developed. It was determined that the recommendations for higher education institutions of Ukraine regarding the implementation and development of virtual internationalization in the higher education system of Ukraine are successful in the conditions of the modern globalized world. It was determined that virtual internationalization allows one to expand international cooperation, which is especially relevant in the conditions of travel restrictions and the development of digital technologies.

Key words: *virtual internationalization, institutions of higher education, sustainable development, accessibility, intercultural understanding, recommendations, digitalization, international relations.*

УДК 378:656.6+377:656.6
DOI https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2024.101.04

Кононенко А. Г., Слабко В. М.

РЕАЛІЗАЦІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СУДНОВИХ МЕХАНІКІВ

У статті розглянуто сучасні підходи до професійної підготовки в умовах ринкової економіки та стрімкого технологічного прогресу. Наголошено на важливості інтеграції теоретичних знань із практичними навичками, формуванні критичного мислення та здатності до постійного саморозвитку. Особливу увагу приділено концепції неперервної освіти, яка базується на принципах неперервності, адаптивності та гнучкості, забезпечуючи фахівцям можливість відповідати сучасним викликам та вимогам ринку праці. Увага акцентується на підвищенні конкурентоспроможності та професіоналізму випускників через впровадження інноваційних підходів до навчання.

Зазначено, що освіта дорослих, як невід'ємна частина освітньої системи, відіграє важливу роль, оскільки в умовах швидкого технологічного прогресу та соціальних змін вона стає ключовим фактором для соціальної мобільності, професійної переорієнтації та інтеграції в нові економічні умови. Забезпечення якості неперервної освіти потребує не лише постійного вдосконалення навчальних програм і методик, але й належного оцінювання та моніторингу ефективності освітніх процесів.

Вказано, що глобальні тенденції у галузі морської освіти, як однієї з ключових складових сучасного освітнього процесу, спрямовані на підготовку фахівців, які демонструють високий рівень професійної компетентності

Проаналізовано освітньо-професійні програми підготовки фахівців морської галузі як приклад адаптації до міжнародних стандартів та технологій. Особливий акцент зроблено на розвитку навичок управління технічними системами суден, ефективному ухваленні рішень у складних умовах та оновленні знань через спеціалізовані курси і стажування. Використання сучасних симуляційних технологій сприяє забезпеченню високого рівня професійної підготовки, що дає фахівцям змогу адаптуватися до змін у морській індустрії, забезпечуючи інноваційність та безпеку судноплавства.

Ключові слова: *морська індустрія, сучасна морська галузь, фаховий молодший бакалавр, неперервна освіта, професійна компетентність, майбутні фахівці, майбутні суднові механіки, підвищення кваліфікації.*